

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้ศึกษาได้รวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาประกอบแนวคิดในการศึกษา ความพึงพอใจของผู้เสียภาษีต่อการจัดเก็บภาษีของ องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าไทรงาม อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งจะนำเสนอ ตามลำดับ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ
2. แนวคิดเกี่ยวกับภาษีอากร
3. แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ
4. แนวคิดการปกครองส่วนท้องถิ่น
5. แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล
6. บริบทเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าไทรงาม
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ

1.1 ความหมายของความพึงพอใจ

มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ ดังนี้
พิน กงพูล (2529 : 21) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกที่รัก ชอบ ยินดี เต็มใจ หรือเจตคติที่ดีของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความพึงพอใจจะเกิดขึ้นเมื่อได้รับการตอบสนองความต้องการทั้งด้านวัตถุและจิตใจ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542: 775) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจ หมายถึง พอใจ ชอบใจพฤติกรรมเกี่ยวกับความพึงพอใจของมนุษย์คือความพยายามที่จะขจัดความตึงเครียด หรือ ความกระวนกระวาย หรือภาวะไม่ได้คุณภาพในร่างกาย ซึ่งเมื่อมนุษย์สามารถขจัดสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าว ได้แล้ว มนุษย์ย่อมได้รับความพึงพอใจในสิ่งที่ตนต้องการ

มณี โปธิเสน (2543 : 43) ให้ความหมายว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกยินดี เจตคติที่ดีของบุคคลเมื่อได้รับการตอบสนองความต้องการของตน ทำให้เกิดความรู้สึกดีในสิ่งนั้น ๆ

สมชัย เลิศวิทยวงศ์ (2544 : 35) กล่าวว่า ความพึงพอใจ คือ ความรู้สึกที่ดี ความรู้สึกรัก ชอบและสุขใจ หรือ หมายถึง ทศนคติที่ดีของบุคคลที่มีต่อสิ่งนั้น ๆ ซึ่งถ้าบุคคลมีความพึงพอใจต่อสิ่งใดแล้ว ก็จะมีผลทำให้อุทิศร่างกาย และสติปัญญาที่จะมอบให้แก่สิ่งนั้น ๆ

อรนภา มุ่งโนนบ่อ (2549 : 39) อธิบายว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกชอบยินดี หรือพอใจของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งเกิดขึ้นจากการได้รับการตอบรับในสิ่งที่คาดหวังไว้

จากนิยามข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ความพึงพอใจ เป็นความรู้สึกที่ดี ความรู้สึกรัก ชอบและสุขใจ หรือ ทศนคติที่ดีของบุคคลที่มีต่อสิ่งนั้น ๆ

1.2 ลักษณะความพึงพอใจ

อเนก สุวรรณบัณฑิต และภาสกร อุดลพัฒน์กิจ (2548 : 173 – 174) ได้กล่าวถึงลักษณะของความพึงพอใจ ดังนี้

1.2.1 ความพึงพอใจเป็นการแสดงออกทางอารมณ์ และความรู้สึกในทางบวกของบุคคล หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง บุคคลจะรับรู้ความพึงพอใจ จำเป็นต้องปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมรอบตัว การตอบสนองความต้องการส่วนบุคคลด้วยการโต้ตอบกับบุคคลอื่น และสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันทำให้แต่ละคนมีประสบการณ์การเรียนรู้ เรียนรู้ สิ่งที่ได้รับการตอบสนองแตกต่างกันไป และหากสิ่งที่ได้รับเป็นไปตามความต้องการก็จะก่อให้เกิดความพึงพอใจ

1.2.2 ความพึงพอใจเกิดจากการประเมินความแตกต่างระหว่างสิ่งที่คาดหวังกับสิ่งที่ได้รับจริงในสถานการณ์หนึ่ง ในความพึงพอใจในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง บุคคลย่อมมีข้อมูลอ้างอิงต่าง ๆ เช่น ประสบการณ์ส่วนตัว ความรู้จากการเรียนรู้ คำบอกเล่าของกลุ่มเพื่อน ซึ่งจะเกิดเป็นความคาดหวังต่อสิ่งที่ควรจะได้รับ และผู้ที่ได้รับจะประเมินสิ่งที่ได้รับจริง และถ้าหากสิ่งที่ได้รับเป็นไปตามความคาดหวังจะเกิดเป็นความพึงพอใจและในทางตรงกันข้ามหากสิ่งที่ได้รับไม่เป็นไปตามความคาดหวังผลก็คือความไม่พึงพอใจในสิ่งนั้น

1.2.3 ความพึงพอใจเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ตามปัจจัยแวดล้อมและสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เนื่องจากในแต่ละช่วงเวลาบุคคลย่อมมีความคาดหวังต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

แตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอารมณ์ ความรู้สึก ประสบการณ์ที่ได้มาระหว่างนั้น ทำให้ระดับความพึงพอใจขึ้น ๆ ลง ๆ ตลอดเวลา ซึ่งส่งผลให้สิ่งที่ได้รับกับสิ่งที่คาดหวังเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย

กล่าวโดยสรุป ลักษณะสำคัญของความพึงพอใจ เป็นการแสดงออกทางอารมณ์ และความรู้สึกในทางบวกของบุคคล หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งความพึงพอใจเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ตามปัจจัยแวดล้อมและสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

2. แนวคิดเกี่ยวกับภาษีอากร

2.1 การจัดเก็บภาษีรายได้ของท้องถิ่น

การจัดเก็บภาษีรายได้ของท้องถิ่นไว้ ดังนี้ (กรมการปกครอง (2543 : 37)

2.1.1 รายได้ท้องถิ่นตามแผนการกระจายอำนาจ

จากการที่รัฐบาลได้กระจายอำนาจให้ท้องถิ่นปกครองตนเอง ส่งผลให้การกระจายรายได้ให้ท้องถิ่นมีลักษณะคือ รัฐบาลจะเป็นผู้กำหนดและแบ่งว่ารายได้ประเภทใดบ้างที่ให้เป็นของท้องถิ่นและรายได้ประเภทใดบ้างที่ยังคงเป็นของรัฐบาลกลาง โดยกำหนดให้รูปแบบของกฎหมายทั้งที่เป็นพระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ประกาศกระทรวง รวมถึงระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ การกำหนดรายได้ให้ท้องถิ่นจะขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ อาทิเช่น ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจของประเทศ สถานะทางการคลังของรัฐบาล ความพร้อมและศักยภาพของท้องถิ่นในการเรียกเก็บรายได้ รวมทั้งปัจจัยทางด้านการเมือง โดยกำหนดให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลอาจมีรายได้จากภาษีอากรและค่าธรรมเนียมและเงินรายได้ดังต่อไปนี้

1. ภาษีโรงเรือนและที่ดินตามกฎหมายว่าด้วยภาษีโรงเรือนและที่ดิน
2. ภาษีบำรุงท้องที่ตามกฎหมายว่าด้วยภาษีบำรุงท้องที่
3. ภาษีป้ายตามกฎหมายว่าด้วยภาษีป้าย
4. ภาษีมูลค่าเพิ่มตามประมวลรัษฎากรที่ได้รับการจัดสรรในอัตราซึ่งเมื่อรวม

กับการจัดสรรตามมาตรา 24 (3) และมาตรา 25 (6) แล้ว ไม่เกินร้อยละสามสิบของภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บได้หักส่วนที่ต้องจ่ายคืนแล้ว โดยเป็นหน้าที่ของกรมสรรพากรที่จะจัดเก็บ

5. ภาษีธุรกิจเฉพาะตามประมวลรัษฎากร โดยออกข้อบัญญัติจัดเก็บเพิ่มขึ้น ในอัตราซึ่งเมื่อรวมกับอัตราตามมาตรา 24 (4) แล้วไม่เกินร้อยละสามสิบของอัตราภาษีที่ จัดเก็บตามประมวลรัษฎากร โดยเป็นหน้าที่ของกรมสรรพากรที่จะจัดเก็บ

6. ภาษีสรรพสามิตตามกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิต ภาษีสุราตาม กฎหมายว่าด้วยสุราและ ค่าแสตมป์ ยาสูบตามกฎหมายว่าด้วยยาสูบ ซึ่งเก็บจากการค้าในเขต เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล โดยออกข้อบัญญัติจัดเก็บเพิ่มขึ้นในอัตรา ไม่เกินร้อยละสามสิบของอัตราภาษีที่กรมสรรพสามิตจัดเก็บ และให้ถือเป็นภาษีและค่า แสตมป์ตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น โดยเป็นหน้าที่ของกรมสรรพากรที่ต้องจัดเก็บ

7. ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์ รวมทั้งเงินเพิ่มตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ ภาษีสรรพสามิตตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก และค่าธรรมเนียมล้อเลื่อนตามกฎหมายว่าด้วย การพนัน

8. ภาษีการพนันตามกฎหมายว่าด้วยการพนัน

9. ภาษีเพื่อการศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ

10. อากรการฆ่าสัตว์และผลประโยชน์อื่นอันเกิดจากการฆ่าสัตว์ตามกฎหมาย ว่าด้วยการควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์

11. อากรรังนกอีแอ่นตามกฎหมาย ว่าด้วยอากรรังนกอีแอ่น

12. ค่าภาคหลวงแร่ตามกฎหมายว่าด้วยแร่หลังจากหักส่งเป็นรายได้ของรัฐใน อัตราร้อยละสี่สิบแล้วดังต่อไปนี้

12.1 องค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาลที่มีพื้นที่ครอบคลุมพื้นที่ตาม ประทานบัตรให้ได้รับการจัดสรรในอัตราร้อยละสี่สิบของเงินค่าภาคหลวงแร่ที่จัดเก็บ ได้ ภายในเขต

12.2 องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลอื่นที่อยู่ภายในจังหวัดที่มี พื้นที่ครอบคลุมพื้นที่ตามประทานบัตรให้ได้รับการจัดสรรในอัตราร้อยละสิบของเงิน ค่าภาคหลวงแร่ที่จัดเก็บได้ภายในเขต

12.3 องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลในจังหวัดอื่นให้ได้รับการ จัดสรรในอัตราร้อยละสิบของเงินค่าภาคหลวงแร่ที่จัดเก็บได้ภายในเขต

13. ค่าภาคหลวงปิโตรเลียมตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียมหลังจากหักส่งเป็น รายได้ของรัฐในอัตราร้อยละสี่สิบแล้วต่อไปนี้

13.1 องค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาลในจังหวัดอื่น ให้ได้รับการจัดสรรในอัตราร้อยละสิบของเงินค่าภาคหลวงแร่ที่จัดเก็บได้ภายในเขต

13.2 องค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาลอื่นที่อยู่ในจังหวัดที่มีพื้นที่ครอบคลุมพื้นที่ตามสัมปทาน ให้ได้รับการจัดสรรในอัตราร้อยละสิบของเงินค่าภาคหลวงปิโตรเลียมที่จัดเก็บได้ภายในเขต

13.3 องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลในจังหวัดอื่น ให้ได้รับการจัดสรรในอัตราร้อยละสิบของเงินค่าภาคหลวงปิโตรเลียมที่จัดเก็บได้ภายในเขต

14. ค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ที่มีทุนทรัพย์ภายในเขต ทั้งนี้ ตามประมวลกฎหมายที่ดินและกฎหมายว่าด้วยอาคารชุด

15. ค่าธรรมเนียมสนามบินตามกฎหมายว่าด้วยการเดินอากาศ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามอัตราและวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

16. ค่าธรรมเนียมคั่งต่อไปนี้โดยออกข้อบัญญัติจัดเก็บเพิ่มขึ้นในอัตราไม่เกินร้อยละสิบของค่าธรรมเนียมที่มีการจัดเก็บตามกฎหมายว่าด้วยกรณีนั้น

16.1 ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตขายสุราตามกฎหมายว่าด้วยสุรา

16.2 ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตเล่นการพนันตามกฎหมายว่าด้วยการพนัน

17. ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต และค่าปรับในกิจการที่กฎหมายมอบหมายหน้าที่ให้เทศบาล เมืองพัทยาและองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเจ้าของหน้าที่ดำเนินการภายในเขตท้องถิ่นนั้น ๆ และให้ตกเป็นรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าว ในกรณีกฎหมายกำหนดให้เทศบาลเป็นผู้จัดเก็บค่าธรรมเนียมค่าใบอนุญาต และค่าปรับให้นำรายได้มาแบ่งให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ภายในเขตจังหวัดตามที่คณะกรรมการกำหนด

18. ค่าใช้น้ำบาดาลตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามสัดส่วนที่คณะกรรมการกำหนด

19. ค่าธรรมเนียมใด ๆ ที่เรียกเก็บจากผู้ใช้หรือได้รับประโยชน์จากบริการสาธารณะที่จัดให้มีขึ้น

20. รายได้อื่นตามกฎหมายบัญญัติให้เป็นของเทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล (กรมการปกครอง. 2545 : 6 – 7)

2.1.2 โครงสร้างรายได้ท้องถิ่น

เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล เมืองพัทยา และกรุงเทพมหานคร มีโครงสร้างหรือที่มาของรายได้คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ

1) ภาษีอากร ประกอบด้วย

1.1) ภาษีที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง ได้แก่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ภาษีป้าย และอากรฆ่าสัตว์

1.2) ภาษีที่รัฐจัดเก็บและแบ่งให้ท้องถิ่นบางส่วนได้แก่ ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีสุรา ภาษีธุรกิจเฉพาะ ภาษีสรรพสามิต ภาษีการพนัน

1.3) ภาษีที่รัฐบาลจัดเก็บแล้วมอบให้ท้องถิ่น ได้แก่ ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อนและค่าปรับ

2) ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตและค่าปรับ

3) รายได้จากทรัพย์สิน

4) รายได้จากสาธารณูปโภคและการพาณิชย์

5) รายได้เบ็ดเตล็ด เช่น เงินอุทิศ เป็นต้น

6) เงินอุดหนุนจากรัฐบาล

7) เงินกู้

ในงานศึกษานี้ จะขออธิบายถึง โครงสร้างภาษีอากร ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

2.2 ภาษีที่ท้องถิ่นจัดเก็บเอง

ภาษีประเภทนี้เป็นภาษีที่กฎหมายกำหนดให้ท้องถิ่นมีอำนาจในการจัดเก็บ เป็นรายได้ของตนเอง ประกอบด้วย ที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีป้าย อากรฆ่าสัตว์

2.2.1 ภาษีบำรุงท้องที่ หมายถึง ภาษีที่จัดเก็บจากเจ้าของที่ดินตามราคาปานกลางที่ดินและตามบัญชีอัตราภาษีบำรุงท้องที่ ตาม พ.ร.บ.ภาษีบำรุงท้องที่ พ.ศ. 2508 และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงฉบับที่ 3 พ.ศ. 2543 ที่ดินที่ต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่ ได้แก่ ที่ดินที่เป็นของบุคคลหรือคณะบุคคล ไม่ว่าจะเป็นธรรมดาหรือนิติบุคคลซึ่งมีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน หรือสิทธิครอบครองอยู่ในที่ดิน ไม่เป็นกรรมสิทธิ์ของเอกชน ที่ดินนั้นต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่ ได้แก่

พื้นที่ดิน และพื้นที่ที่เป็นภูเขาหรือที่มีน้ำด้วย โดยไม่เป็นที่ดินที่เจ้าของที่ดินได้รับการยกเว้นภาษีหรืออยู่ในเกณฑ์ลดหย่อน

1) ที่ดินที่เจ้าของที่ดินไม่ต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่

- 1.1) ที่ดินที่เป็นที่ตั้งพระราชวังอันเป็นส่วนสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
- 1.2) ที่ดินที่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินหรือที่ดินของรัฐที่ใช้ในกิจการของรัฐหรือสาธารณะ โดยมีได้หาผลประโยชน์
- 1.3) ที่ดินของราชการส่วนท้องถิ่นที่ใช้ในกิจการของราชการส่วนท้องถิ่นหรือสาธารณะ โดยมีได้หาผลประโยชน์
- 1.4) ที่ดินที่ใช้เฉพาะการพยาบาลสาธารณะ การศึกษา หรือการกุศลสาธารณะ
- 1.5) ที่ดินที่ใช้เฉพาะศาสนกิจศาสนาใดศาสนาหนึ่ง ที่ดินที่เป็นกรรมสิทธิ์ของวัด ไม่ว่าจะใช้ประกอบศาสนกิจศาสนาใดศาสนาหนึ่งหรือไม่ หรือที่ศาลเจ้าโดยมิได้หาผลประโยชน์
- 1.6) ที่ดินที่ใช้เป็นสุสานและฌาปนสถานสาธารณะ โดยมีได้รับประโยชน์

ตอบ

1.7) ที่ดินที่ใช้ในการรถไฟ การประปา การไฟฟ้า หรือการทำเรือของรัฐ หรือที่ใช้เป็นสนามบินของรัฐ

- 1.8) ที่ดินที่ใช้ต่อเนื่องกับโรงเรียนที่ต้องเสียภาษีโรงเรียนและที่ดินอยู่แล้ว
- 1.9) ที่ดินของเอกชนเฉพาะส่วนที่เจ้าของที่ดินยินยอมให้ทางราชการจัดใช้เพื่อสาธารณประโยชน์ โดยเจ้าของที่ดินมิได้ใช้หรือหาผลประโยชน์ในที่ดินเฉพาะส่วนนั้น
- 1.10) ที่ดินที่เป็นที่ตั้งที่ทำการขององค์การสหประชาชาติทบวงการชำนัญพิเศษของสหประชาชาติ หรือองค์การระหว่างประเทศอื่น ในเมื่อประเทศไทยมีข้อผูกพัน ให้ยกเว้นตามอนุสัญญาหรือความตกลง

1.11) ที่ดินที่เป็นที่ตั้งที่ทำการของสถานทูต หรือสถานกงสุล ทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักถ้อยที่ถ้อยปฏิบัติต่อกัน

1.12) ที่ดินตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

2) ผู้มีหน้าที่เสียภาษี

ผู้เป็นเจ้าของที่ดินในวันที่ 1 มกราคมของปีใด มีหน้าที่เสียภาษีบำรุงท้องที่สำหรับปีนั้น

3) ระยะเวลาการยื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษี

ให้เจ้าของที่ดินซึ่งมีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการ ภาษีบำรุงท้องที่ (ภบท.5) ณ สำนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งที่ดินนั้นตั้งอยู่ภายในเดือนมกราคมของปีแรกที่มีการตีราคาปานกลางของที่ดิน

4) อัตราภาษี

4.1) อัตราภาษีบำรุงท้องที่ที่กำหนดไว้ในบัญชีท้ายพระราชบัญญัติ แบ่งเป็น 34 อัตรา

4.2) ราคาปานกลางที่ดินเกินไร่ละ 30,000 บาท ให้เสียภาษีราคาปานกลางของที่ดิน 30,000 บาท เสียภาษี 70 บาท

4.3) ส่วนที่เกิน 30,000 บาท เสียภาษี 10,000 บาทต่อ 25 บาท

4.4) ที่ดินที่ประกอบกิจกรรม ประเภทไม้ล้มลุก เสียกึ่งอัตรา หากประกอบกิจกรรมด้วยตนเองเสียไม่เกินไร่ละ 5 บาท ที่ดินว่างเปล่า เสียเพิ่ม 1 เท่า

2.2.2 ภาษีโรงเรือนและที่ดิน หมายถึง ภาษีที่จัดเก็บจากโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ๆ กับที่ดินที่ใช่ประโยชน์ไปกับโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างนั้น ตามพระราชบัญญัติ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน พ.ศ. 2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงฉบับที่ 5 พ.ศ. 2543 ทรัพย์สินที่ต้องเสียภาษีโรงเรือนและที่ดิน ได้แก่ โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างและที่ดินซึ่งใช้ต่อเนื่องกับ โรงเรือนและสิ่งปลูกสร้างนั้น และในปีที่ผ่านมาได้มีการใช้ประโยชน์ในทรัพย์สินนั้น เช่น ให้เช่า ใช้เป็นที่ทำการค้าขาย ที่ไว้สินค้า ที่ประกอบการอุตสาหกรรม ให้ญาติ บิดา มารดา บุตร หรือผู้อื่นอาศัย หรือใช้ประกอบกิจการอื่น ๆ เพื่อรายได้ และไม่เข้าช้อยกเว้นตามกฎหมาย

1) ทรัพย์สินที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีโรงเรือนและที่ดิน ได้แก่

1.1) พระราชวังอันเป็นส่วนของแผ่นดิน

1.2) ทรัพย์สินของรัฐบาลที่ใช้ในกิจการของรัฐบาล หรือสาธารณะ และทรัพย์สินของการรถไฟแห่งประเทศไทยที่ใช้ในกิจการของการรถไฟโดยตรง

1.3) ทรัพย์สินของโรงพยาบาลสาธารณะ และ โรงเรียนสาธารณะ ซึ่งกระทำการกิจการที่ไม่ใช่เพื่อเป็นผลกำไรส่วนบุคคล และใช้เฉพาะในการรักษาพยาบาลและในการศึกษา

1.4) ทรัพย์สินซึ่งเป็น ศาสนสมบัติ อันใช้เฉพาะในศาสนกิจอย่างเดี่ยว หรือเป็นที่อยู่ของสงฆ์

1.5) โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ๆ ซึ่งปิดไว้ตลอดปี และเจ้าของ ไม่ได้ อยู่เอง หรือให้ผู้อื่นอยู่ นอกจากคนเฝ้าในโรงเรือน หรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ๆ หรือในที่ดิน ซึ่งใช้ต่อเนื่องกัน

1.6) โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ๆ ซึ่งเจ้าของอยู่เองหรือให้ผู้อื่นอยู่ เฝ้ารักษา และซึ่งมิได้ใช้เป็นที่ไว้สินค้าหรือประกอบการอุตสาหกรรม

1.7) โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นของการเคหะแห่งชาติ ที่ผู้เช่าซื้ออยู่ อาศัยเอง และมีได้ใช้เป็นที่เก็บสินค้าหรือประกอบการอุตสาหกรรม หรือ ประกอบกิจการ อื่นเพื่อหารายได้

2) การเสียภาษี

เจ้าของทรัพย์สินต้องยื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษี (ภ.ร.ค.2) ณ สำนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างนั้นตั้งอยู่ภายใน เดือน กุมภาพันธ์ ของทุกปี

3) การคำนวณภาษี การประเมินค่ารายปี และอัตราภาษี

ภาษีโรงเรือนและที่ดินคิดจากค่ารายปีของทรัพย์สิน ในอัตราร้อยละ 12.5 ของ ค่ารายปี

2.2.3 ภาษีป้าย

ป้ายที่ต้องเสียภาษี ได้แก่ ป้ายแสดงชื่อ ยี่ห้อ หรือเครื่องหมายที่ใช้ในการ ประกอบการค้าหรือประกอบกิจการอื่นเพื่อหารายได้ไม่ว่าจะแสดงหรือโฆษณาไว้ที่วัตถุใดๆ ด้วยอักษรภาพ หรือเครื่องหมาย ที่เขียน และแกะสลัก จารึก หรือทำให้ปรากฏด้วยวิธีใด ๆ

1) ป้ายที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องเสียภาษี ได้แก่

1.1) ป้ายที่แสดงไว้ ณ โรงแรมหรือสถานบริการและบริเวณของโรงแรมหรือสถานบริการนั้น เพื่อ โฆษณามหาวิทยาลัย

1.2) ป้ายแสดงไว้ที่สินค้า หรือที่สิ่งห่อหุ้มหรือบรรจุสินค้า

1.3) ป้ายที่แสดงไว้ในบริเวณงานที่จัดตั้งขึ้นเป็นครั้งคราว

1.4) ป้ายที่แสดงไว้ที่คนหรือสัตว์

1.5) ป้ายที่แสดงไว้ในอาคารที่ใช้ประกอบการค้า หรือประกอบกิจการ อื่น หรือภายในอาคาร ซึ่งเป็นที่รโหฐาน ทั้งนี้ เพื่อหารายได้ แต่ละป้ายมีพื้นที่ไม่เกินที่ กำหนดในกฎกระทรวง(กฎกระทรวง ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2542) กำหนดว่า ต้องเป็นป้ายที่มีพื้นที่ ไม่เกินสามตารางเมตรแต่ไม่รวมถึงป้ายตามกฎหมายว่าด้วยทะเบียนพาณิชย์

1.6) ภาษีของราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

1.7) ภาษีขององค์การที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์การของรัฐบาล หรือตามกฎหมายว่าด้วยกรนั้น ๆ และหน่วยงานที่นำรายได้ส่งรัฐ

1.8) ภาษีของธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารออมสิน ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรและสหกรณ์ และบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

1.9) ภาษีของโรงเรียนเอกชนตามกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนเอกชน หรือสถาบันอุดมศึกษาที่แสดงไว้ ณ อาคารหรือบริเวณของโรงเรียนเอกชน หรือสถาบันอุดมศึกษาเอกชนนั้น

1.10) ภาษีของผู้ประกอบการการเกษตร ซึ่งค่าผลผลิตอันเกิดจากการเกษตรของตน

1.11) ภาษีของวัด หรือผู้ดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์แก่การศาสนา หรือการกุศลสาธารณะโดยเฉพาะ

1.12) ภาษีของสมาคมหรือมูลนิธิ

1.13) ภาษีที่กำหนดในกฎกระทรวงฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2535) ออกตามความใน พ.ร.บ.ภาษีป้ายพ.ศ. 2510 กำหนดป้ายที่ได้รับการยกเว้น คือ

1.13.1) ป้ายที่แสดงหรือติดตั้งไว้ที่รถยนต์ส่วนบุคคล รถจักรยานยนต์ รถบดถนน หรือรถแทรกเตอร์

1.13.2) ป้ายที่ติดตั้งหรือแสดงไว้ที่ล้อเลื่อน

1.13.3) ป้ายที่ติดตั้งหรือแสดงไว้ที่ยานพาหนะนอกเหนือจาก (1) หรือ (2) โดยมีพื้นที่ไม่เกินห้าร้อยตารางเซนติเมตร

2) ผู้มีหน้าที่เสียภาษีป้าย ได้แก่

2.1) เจ้าของป้าย

2.2) ในกรณีที่ไม่มีผู้อื่นยื่นแบบแสดงรายการภาษีป้าย หรือเมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่อาจหาตัวเจ้าของป้ายได้ ให้ถือว่าผู้ครอบครองป้ายนั้นเป็นผู้มีหน้าที่เสียภาษีป้าย ถ้าไม่อาจหาตัวผู้ครอบครองป้ายนั้นได้ ให้ถือว่าเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือที่ดินที่ป้ายนั้นติดตั้งอยู่หรือแสดงอยู่เป็นผู้มีหน้าที่เสียภาษีป้ายตามลำดับ

3) ระยะเวลาการยื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษีป้าย

3.1) เจ้าของป้ายที่มีหน้าที่เสียภาษีป้ายต้องยื่นแบบแสดงรายการภาษีป้าย (ภ.ป. 1) ภายในเดือนมีนาคมของทุกปี

3.2) ในกรณีที่ติดตั้งหรือแสดงป้ายภายหลังเดือนมีนาคม หรือติดตั้งหรือแสดงป้ายใหม่แทนป้ายเดิม หรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขอันเป็นเหตุให้ต้องเสียภาษีป้ายเพิ่ม ให้เจ้าของป้ายยื่นแบบแสดงรายการภายใน 15 วัน นับแต่วันติดตั้งหรือแสดงป้าย หรือนับแต่วันที่เปลี่ยนแปลงแก้ไข

4) อัตราภาษีป้าย

4.1) ป้ายอักษรไทยล้วน อัตรา 3 บาท ต่อ 500 ตารางเซนติเมตร

4.2) ป้ายที่ไม่มีอักษรไทย หรือป้ายที่มีอักษรไทยบางส่วนหรือทั้งหมดอยู่ได้ หรือต่ำกว่าอักษรต่างประเทศ ให้คิด 40 บาท ต่อ 500 ตารางเซนติเมตร ป้ายใดเมื่อคำนวณแล้ว เป็นค่าภาษีต้องเสียต่ำกว่า 200 บาท ให้เสีย 200 บาท ป้ายไม่ว่าจะมีรูปร่างหรือลักษณะอย่างไร ให้คำนวณพื้นที่ป้าย ดังนี้

2.2.4 อาคารฆ่าสัตว์ อาคารฆ่าสัตว์เป็นการจัดเก็บตาม พ.ร.บ. ควบคุมการฆ่าสัตว์ และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. 2535 ซึ่งกฎหมายกำหนดให้เป็นรายได้ของท้องถิ่น รวมถึงรายได้ อันเกิดจากการฆ่าสัตว์ด้วย ได้แก่ ค่าธรรมเนียม โรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ ค่าธรรมเนียม ใบอนุญาตตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์และการฆ่าสัตว์ และค่าธรรมเนียมแทนใบอนุญาต

2.3 ภาษีที่รัฐจัดเก็บและแบ่งให้ท้องถิ่นบางส่วน

ภาษีประเภทนี้บางครั้งเรียกว่า ภาษีที่รัฐจัดเก็บเพิ่มเติมให้ท้องถิ่น เป็นภาษีที่มีกฎหมายให้อำนาจจัดเก็บเพิ่มขึ้นเพื่อเป็นรายได้ท้องถิ่น โดยแยกได้ 2 ลักษณะ คือ

2.3.1 กฎหมายให้อำนาจท้องถิ่นในการออกข้อกำหนดอัตราภาษีเพื่อเรียกเก็บ ซึ่งภาษีเพิ่มขึ้นเป็นรายได้ของท้องถิ่น ได้แก่ ภาษีมูลค่าเพิ่ม และภาษีธุรกิจเฉพาะ

2.3.2 กำหนดอัตราไว้ตายตัวในกฎหมายให้หน่วยงานที่จัดเก็บภาษีนั้น ๆ จัดเก็บเพิ่มขึ้นตามอัตราที่กำหนดเพื่อเป็นรายได้ท้องถิ่น ได้แก่ ภาษีสุรา ภาษีสรรพสามิต และภาษีการพนัน

สำหรับการจัดเก็บภาษีประเภทนี้ ท้องถิ่นได้มอบให้หน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่จัดเก็บภาษีนั้น ๆ จัดเก็บแทน ทั้งนี้ เพื่อความสะดวกในการจัดเก็บให้หักค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บรายได้ตามอัตราที่กฎหมายกำหนด ปัจจุบันกำหนดไว้ไม่เกินร้อยละ 3 ของภาษีที่จัดเก็บได้

1) ภาษีธุรกิจเฉพาะ

ภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นภาษีที่จัดเก็บจากผู้ประกอบการกิจการธนาคาร การประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ ธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ ในอัตราร้อยละ 3 ของยอดรายรับการรับประกันชีวิต ในอัตราร้อยละ 2.5 การประกอบกิจการโดยปกติเยี่ยงธนาคารพาณิชย์ในอัตราร้อยละ 3 การขายอสังหาริมทรัพย์ ในอัตราร้อยละ 3 และการขายหลักทรัพย์ในอัตราร้อยละ 0.1 ภาษีธุรกิจเฉพาะ ที่จัดเก็บได้นำส่งเข้าเป็นรายได้แผ่นดิน การจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม และภาษีธุรกิจเฉพาะที่เป็นของท้องถิ่นท้องถิ่นมอบให้กรมสรรพากรจัดเก็บแทน โดยเสียค่าใช้จ่ายให้กรมสรรพากรในอัตราไม่เกินร้อยละ 5 ของภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีธุรกิจเฉพาะที่จัดเก็บได้

2) ภาษีมูลค่าเพิ่ม

ภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีธุรกิจเฉพาะเป็นภาษีที่กรมสรรพากรจัดเก็บจากผู้ประกอบการจดทะเบียนหรือผู้นำเข้าจากการขายสินค้า การให้บริการและการนำเข้าสินค้า หรือบริการทั่วไป จากต่างประเทศในอัตราร้อยละ 6.3 สำหรับการขายสินค้า หรือการให้บริการทุกประเภทรวมทั้งนำเข้าหรือในอัตราร้อยละ 6.3 สำหรับการขายสินค้าหรือการให้บริการในราชอาณาจักรของผู้ประกอบการที่มีรายรับเกิน 6,000,000 บาท แต่ไม่เกิน 1,200,000 บาท ต่อปี

3) ภาษีสุรา

ภาษีสุราเป็นภาษีที่กรมสรรพสามิตจัดเก็บตาม พ.ร.บ.สุรา พ.ศ. 2493 โดยจัดเก็บจากผู้รับใบอนุญาตทำสุรา นอกจากใช้ในบ้านเรือน และผู้นำสุรามาในราชอาณาจักร ภาษีที่จัดเก็บได้นำส่งเข้าเป็นรายได้แผ่นดินทั้งหมด

4) ภาษีสรรพสามิต

ภาษีสรรพสามิตเป็นภาษีที่กรมสรรพสามิตจัดเก็บตาม พ.ร.บ. ภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2527 และพระราชกฤษฎีกาเพิ่มอัตราภาษีสรรพสามิตเพื่อนำไปจัดสรรให้แก่ท้องถิ่น (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2534 ได้เพิ่มอัตราภาษีสรรพสามิตที่เก็บจากน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมันจากร้อยละ 1 ของภาษีเป็นร้อยละ 10 ของภาษี เมื่อมีการนำภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้แทนภาษีค้ำจึงได้มีการปรับปรุงสินค้าที่จัดเก็บตาม พ.ร.บ. ภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2527 จากเดิมที่เก็บจากสินค้า 7 ประเภท เป็นการจัดเก็บจากสินค้า ได้แก่ น้ำมันและผลิตภัณฑ์ น้ำมัน เครื่องดื่ม เครื่องไฟฟ้า แก้ว และเครื่องแก้ว รถยนต์ ผลิตภัณฑ์เครื่องหอมและ

เครื่องสำอางและสินค้าอื่นๆ และสถานบริการ จึงได้มีการปรับอัตราภาษีสรรพสามิต เพื่อนำไปจัดสรรให้ท้องถิ่น (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2533 เป็นร้อยละ 10 ของภาษีทุกประเภท

5) ภาษีการพนัน

ภาษีการพนัน เป็นภาษีที่จัดเก็บตาม พ.ร.บ. การพนัน พ.ศ.2475 ภาษีที่จัดเก็บได้นำส่งเข้าเป็นรายได้แผ่นดินทั้งหมด โดยเก็บจากผู้นำใบอนุญาตมาเล่นการพนัน

2.3 ภาษีที่รัฐจัดเก็บแล้วมอบให้ท้องถิ่นทั้งจำนวน ได้แก่ ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อน สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล นอกเหนือจากรายได้ที่กล่าวมาข้างต้นยังมีรายได้ประเภทอื่น ได้แก่

2.3.1 ค่าธรรมเนียมจากการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ตามประมวลกฎหมายที่ดิน

2.3.2 รายได้จากทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ อากรังนกนางแอ่น ค่าธรรมเนียมน้ำบาดาล ค่าภาคหลวงแร่ และค่าธรรมเนียมป่าไม้ เงินอากรประทานบัตรใบอนุญาต และอาชญาบัตรการประมง ค่าภาคหลวงป่าไม้ และค่าภาคหลวงปิโตรเลียม

2.3.1 เงินที่เก็บตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ

สรุป การจัดเก็บภาษีขององค์กรปกครองท้องถิ่น ถือว่าเป็นรายได้ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถนำมาบริหารจัดการท้องถิ่นให้เกิดผลประโยชน์ร่วมกันในท้องถิ่นนั้น การจัดเก็บภาษีให้ครบตามจำนวนถือว่าเป็นศักยภาพของท้องถิ่น โดยผู้มีหน้าที่เสียภาษีจะต้องมีความเข้าใจและตระหนักถึงหน้าที่ที่จะต้องเสียภาษี เพื่อจะเป็นรายได้ของท้องถิ่น ดังนั้น ท้องถิ่นเองก็ต้องทำความเข้าใจร่วมกันเพื่อให้เกิดศักยภาพในการจัดเก็บภาษีด้วย

3. แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ

3.1 ความหมายและแนวคิดกระจายอำนาจ

มีนักวิชาการ ได้ให้ความหมายของการกระจายอำนาจ ดังนี้

ลิขิต ชีรเวคิน (2527 : 3) กล่าวว่า การกระจายอำนาจการปกครองมี

ความสำคัญในทางการเมืองเศรษฐกิจและสังคม สรุปได้ 2 ประเด็นใหญ่ ๆ คือ

1. การกระจายอำนาจเป็นรากแก้วของระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย เนื่องจากประชาธิปไตยต้องประกอบด้วย โครงสร้างส่วนบน คือ ระดับชาติ และ โครงสร้างส่วนล่างคือระดับท้องถิ่น การปกครองตนเองในรูปแบบของการปกครองส่วนท้องถิ่นอย่าง

แท้จริงคือรากแก้ว เป็นฐานเสริมสำคัญอย่างยิ่งของการพัฒนาระบบการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตย

2. การกระจายอำนาจมีความสำคัญในทางเศรษฐกิจและสังคมในด้านการพัฒนาชนบทโดยเฉพาะการมีส่วนร่วมของประชาชนซึ่งลักษณะดังกล่าว จะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยโครงสร้างการปกครองตนเองในลักษณะที่มีความอิสระพอสมควร ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ ก็จะต้องมีการกระจายอำนาจอย่างแท้จริง

ธนสวรรค์ เจริญเมือง (2548 : 60 - 61) ได้ให้ความหมายของการกระจายอำนาจ คือ ระบบการบริหารประเทศที่เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นต่าง ๆ มีอำนาจในการจัดการดูแลกิจการหลาย ๆ ด้านของตนเอง ไม่ใช่ปล่อยให้รัฐบาลกลางรวมศูนย์อำนาจในการจัดการกิจการแทบทุกอย่างของท้องถิ่น กิจการที่ท้องถิ่นมีสิทธิจัดการดูแลมักจะได้แก่ระบบสาธารณสุขูปโภค การศึกษาและศิลปวัฒนธรรม การดูแลชีวิตทรัพย์สิน และการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ส่วนกิจการใหญ่ ๆ 2 อย่างที่รัฐบาลกลางควบคุมไว้เด็ดขาดก็คือการทหาร และการต่างประเทศ

ชูวงศ์ ฉายะบุตร (2539 : 9) กล่าวว่า การกระจายอำนาจ หมายถึง การที่รัฐมอบอำนาจการปกครองบางส่วนให้แก่องค์กรอื่นที่ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของหน่วยการบริหารราชการส่วนกลางไปทำกิจการสาธารณะบางอย่าง โดยอิสระตามสมควร ไม่ต้องขึ้นอยู่กับการบังคับบัญชาเพียงแต่ขึ้นอยู่กับหน่วยการบริหารราชการส่วนกลางเท่านั้นหรืออีกนัยหนึ่ง ก็คือการที่รับมอบอำนาจในการปกครองซึ่งเจ้าหน้าที่หน่วยการบริหารราชการส่วนกลางเป็นผู้ดำเนินการอยู่ในท้องถิ่น หรือองค์กรอันมิใช่เป็นส่วนหนึ่งของหน่วยการบริหารราชการส่วนกลางไปดำเนินการเอง

โกวิทช์ พวงงาม (2548 : 39) ให้ความหมายว่า การกระจายอำนาจตามหลักรัฐศาสตร์ หมายถึง การที่รัฐบาลกลางหรือรัฐบาลแห่งชาติ กระจายอำนาจบริหารให้แก่หน่วยการบริหารท้องถิ่น ให้มีอำนาจดำเนินการภายในอาณาเขตของตนโดยปราศจากการแทรกแซง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งมีอำนาจอิสระที่จะดำเนินการ แต่ก็อยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาล การกระจายอำนาจจึงเป็นเรื่องของรัฐบาลที่มอบความรับผิดชอบบางส่วนให้แก่หน่วยการบริหารท้องถิ่น

สรุปได้ว่า การกระจายอำนาจ หมายถึง การที่รัฐมอบอำนาจการปกครองบางส่วนให้แก่องค์กรอื่นที่ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของหน่วยการบริหารราชการส่วนกลางไปทำกิจการสาธารณะบางอย่าง โดยอิสระตามอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

3.2 ลักษณะการกระจายอำนาจการปกครอง

ประหัต หงษ์ทองคำ (2526 : 16-17) ได้อธิบายลักษณะของการกระจายอำนาจการปกครองท้องถิ่นมีลักษณะ 5 ประการ ดังนี้

1. มีการจัดตั้งองค์กรเป็นนิติบุคคลเพิ่มขึ้นจากส่วนกลาง องค์กรส่วนท้องถิ่นเหล่านี้มีเจ้าหน้าที่ มีงบประมาณ และทรัพย์สินเป็นของตนเองต่างหากและไม่ขึ้นตรงต่อการบริหารส่วนกลาง ส่วนกลางเป็นเพียงแต่คอยควบคุมดูแลให้ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายเท่านั้น

2. มีการเลือกตั้งสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นทั้งหมดหรือบางส่วนเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองได้อย่างใกล้ชิด ถ้าไม่มีการเลือกตั้งคณะผู้บริหารท้องถิ่นเลยก็ไม่แน่ว่าเป็นการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นอย่างแท้จริง

3. มีอำนาจอิสระในการปกครองตนเองได้ตามสมควร การกระจายอำนาจการปกครองนั้นต้องกำหนดให้องค์กรปกครองท้องถิ่นมีอิสระในการบริหารงานหรือจัดกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายได้เองตามสมควร คือ มีอำนาจวินิจฉัยและดำเนินการได้เองด้วยงบประมาณและเจ้าหน้าที่ของตนเอง

4. มีงบประมาณและรายได้เป็นของท้องถิ่นของตนเอง ตามลักษณะการกระจายอำนาจการปกครององค์กรท้องถิ่น จะต้องมีงบประมาณเป็นของตนเอง ซึ่งแยกจากส่วนกลาง โดยมีรายได้จากการจัดเก็บภาษีอากร ค่าธรรมเนียมต่างๆ และทรัพย์สินตลอดจนเงินอุดหนุนเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการต่างๆ

5. มีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานที่เป็นบุคคลในท้องถิ่น หมายถึง เป็นคนพื้นที่ นอกจากจะมีงบประมาณเป็นของตนเองแล้ว การกระจายอำนาจการปกครองนั้นจะต้องมีเจ้าหน้าที่อื่นเป็นพนักงานของตนเองหรือเป็นส่วนใหญ่หรือทั้งหมด เจ้าหน้าที่เหล่านั้นมิได้ขึ้นในสังกัดกระทรวง ทบวง กรม ในส่วนกลางโดยตรง แต่เป็นเจ้าหน้าที่ของท้องถิ่นแต่ละแห่งนั่นเอง

สรุปได้ว่า ลักษณะการกระจายอำนาจการปกครอง หมายถึง การที่รัฐบาลกลางได้มอบอำนาจในการบริหารจัดการท้องถิ่น มีอิสระในการปกครองตนเอง มีงบประมาณและรายได้ของท้องถิ่นเป็นของตนเอง มีบุคลากรในการพัฒนาท้องถิ่นของตนภายใต้กรอบกฎหมาย

4. แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น

4.1 ความหมายของการปกครองท้องถิ่น

มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่นไว้ ดังนี้

ทวี พันธวุฒิสถู (2537 : 108) อธิบายว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครอง ของชุมชนที่มีองค์กรเกิดขึ้น ทำหน้าที่ในเขตพื้นที่ที่กำหนด มีอำนาจในการ บริหารงานมีอำนาจในการวินิจฉัย ตัดสินใจและมีสภาพของท้องถิ่นเป็นองค์กรที่สำคัญ

พรชัย เทพปัญญา และคณะ(2537 : 1) ได้ให้ความหมายว่า การปกครอง ท้องถิ่น คืออำนาจหน้าที่ที่กำหนด และการบริหารกิจการภายในเขตพื้นที่ที่กำหนดและขนาด ของพื้นที่ ที่ว่านี้อยู่ภายในประเทศและมีขนาดเล็กกว่าประเทศ และยังอธิบายไว้เพื่อเติมอีกว่า การปกครองท้องถิ่น คือ การบริหารงานทางการเมืองของหน่วยย่อย ทางพื้นที่และประชากร ของประเทศ ซึ่งมีขนาดเล็กที่สุด

ธเนศวร์ เจริญเมือง (2550 : 27) นิยามว่า การปกครองท้องถิ่นก็คือ ระบบการ บริหารและจัดการกิจการสาธารณะ และทรัพยากรต่างๆ ของท้องถิ่นภายในรัฐหนึ่ง เป็น ท้องที่อันมีขอบเขตชัดเจนภายในรัฐนั้น มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีโครงสร้างด้านอำนาจและ หน้าที่ที่กำหนดโดยกฎหมายทั่วไปและ/หรือกฎหมายพิเศษ

สรุปได้ว่า การปกครองท้องถิ่น คือ ระบบการบริหารและจัดการกิจการ สาธารณะ และทรัพยากรต่างๆ ของท้องถิ่นภายในรัฐหนึ่ง เป็นท้องที่อันมีขอบเขตชัดเจน ภายในรัฐนั้น มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีโครงสร้างด้านอำนาจและหน้าที่ที่กำหนดโดยกฎหมาย เพื่อให้การจัดการท้องถิ่นเกิดประ โยชน์สูงสุดต่อประชาชนในท้องถิ่นนั้น

4.2 องค์ประกอบของการปกครองท้องถิ่น

โกวิทช์ พวงงาม (2548 : 7 - 8) กล่าวถึงองค์ประกอบของการปกครองตาม หลักการกระจายอำนาจ ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ข้อ คือ

1. ต้องมีความเป็นอิสระในการปกครองตนเอง ซึ่งได้แก่ การมีอาณาเขต พื้นที่ในการปกครองของตน การมีองค์กรที่มาจาก การเลือกตั้ง การมีสถานะเป็นนิติบุคคล ตามกฎหมาย การมีอิสระทางการคลัง คือมีรายได้และมีงบประมาณของตน และการมีอิสระ ในด้านอำนาจหน้าที่ คือมีการกิจของตน มีอำนาจในการจัดทำ กำหนดนโยบาย และวินิจฉัย สั่งการ ให้เป็นไปตามนั้น

2. อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ ซึ่งการกำกับดูแลหมายถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรสององค์กรที่มีสถานะเป็นนิติบุคคล และต่างมีภารกิจของตนที่ต้องจัดทำ โดยผู้มีอำนาจกำกับดูแลจะมีอำนาจตรวจสอบข้อบกพร่องของการกระทำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ในทฤษฎีว่าด้วยการปกครองท้องถิ่นสมัยใหม่ กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ จึงจะสามารถเรียกได้ว่าเป็นหน่วยงานนั้นหรือองค์กรนั้น เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์ประกอบ 5 ประการได้แก่

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีอาณาเขตที่แน่นอนชัดเจน หมายถึงการกำหนดไว้อย่างชัดเจนว่าเทศบาล หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอาณาเขตจากที่ไหนจรดไหน มีพื้นที่กี่ตารางกิโลเมตร และครอบคลุมในเขตตำบลหรืออำเภอใดบ้าง ไม่เช่นนั้นอาจก่อให้เกิดปัญหาในการปกครองภายหลัง เช่นปัญหาในด้านพื้นที่ในการบริหารจัดการ และการให้บริการสาธารณะ ทำให้ไม่สามารถทราบถึงจำนวนประชากรได้อย่างชัดเจน ทำให้ไม่สามารถคำนวณขีดความสามารถ หรือศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เกิดปัญหาในการจัดเก็บภาษี เกิดปัญหาในการจัดการเขตเลือกตั้ง เป็นต้น

2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีอำนาจอิสระ ซึ่งหมายความว่า แม้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีอิสระมากเพียงใดก็ตาม ก็ต้องอยู่ภายใต้การปกครองของรัฐ ผู้มีอำนาจอธิปไตยโดยสมบูรณ์เหนือดินแดนรัฐนั้น ๆ อำนาจอิสระที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องมี ได้แก่อำนาจอิสระในการบริหารจัดการงานต่าง ๆ ภายในพื้นที่หรือท้องถิ่นของตนได้ โดยปราศจากการแทรกแซงจากรัฐ (ยกเว้นกรณีที่ทำเป็นและมีกฎหมายกำหนดให้มารดกระทำได้) มีอำนาจอิสระในบริหารงบประมาณ เช่น เก็บภาษีเอง ใช้จ่ายงบประมาณเอง มีอำนาจอิสระในการออกข้อบัญญัติท้องถิ่นซึ่งไม่ขัดต่อกฎหมายในระดับชาติ

3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีสภาพเป็นนิติบุคคล เพื่ออำนวยความสะดวกในการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความคล่องตัวและรวดเร็ว และเป็นการตอกย้ำหลักการความเป็นอิสระของท้องถิ่น หากองค์กรปกครองไม่มีลักษณะเป็นนิติบุคคล การกระทำขององค์กรนั้น ไม่มีผลผูกพันในทางกฎหมายและต้องพึ่งพารัฐ ในการทำงานอยู่ตลอดเวลา

4. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครอง โดยทางตรงและทางอ้อม หลักการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคือการปกครองด้วยคนภายในท้องถิ่นเอง คนของท้องถิ่นเป็นผู้มีบทบาทหลักในการบริหารจัดการทรัพยากรของตน การกำหนดอัตรากาญี การกำหนดการใช้จ่ายเงินงบประมาณของตนและการเป็นผู้เลือกตัวแทนของตนเข้าไปทำหน้าที่ในการบริหารงานท้องถิ่นและให้บริการสาธารณะ

5. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องมีองค์กรที่แน่นอนชัดเจนในการบริหารจัดการงานของท้องถิ่น เช่น การมีฝ่ายบริหาร มีฝ่ายสภาที่ทำหน้าที่ในการออกข้อบัญญัติท้องถิ่น และควบคุมการทำงานของฝ่ายบริหาร รวมไปถึงมีกลไกในการบริหารงาน เช่น เจ้าหน้าที่ท้องถิ่น มีเงินงบประมาณในการบริหารงานของท้องถิ่น มีระบบการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน มีการแบ่งหน้าที่ในการทำงานตามหลักการบริหารจัดการ เป็นต้น

หากองค์กรปกครองใด ขาดลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดไป ไม่อาจเรียกได้ว่าเป็นองค์กรปกครองท้องถิ่นโดยสมบูรณ์

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการปกครองท้องถิ่นประกอบด้วย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีอาณาเขตที่แน่นอน มีอำนาจอิสระ และเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมการบริหารงานภายใต้กรอบกฎหมายที่กำหนด

4.3 ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น

โกวิท พวงงาม (2548 : 10) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการปกครองท้องถิ่นยึดตามหลักการกระจายอำนาจ และสอดคล้องกับหลักประชาธิปไตย ไว้ดังนี้

1. การปกครองท้องถิ่น คือรากฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย (Basic Democracy) เพราะการปกครองท้องถิ่นจะเป็นสถาบันฝึกสอนการเมืองการปกครองให้แก่ประชาชน ทำให้เกิดความคุ้นเคยในสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง อันจะนำไปสู่การเลื่อมใสศรัทธาในระบอบประชาธิปไตย

2. การปกครองท้องถิ่น เป็นการแบ่งเบาระยะของรัฐบาล

3. การปกครองท้องถิ่น ทำให้ประชาชนในท้องถิ่น รู้จักการปกครองตนเอง (Self Government) เพราะเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งทำให้ประชาชนเกิดจิตสำนึกในความสำคัญของตนเองต่อท้องถิ่น ประชาชนจะมีส่วนรับรู้ถึงอุปสรรค ปัญหา และช่วยป้องกันแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นของตนเอง

4. การปกครองท้องถิ่นสามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นตรง
เป้าหมาย และมีประสิทธิภาพ

5. การปกครองท้องถิ่นจะเป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมือง และการบริหาร
ของประเทศในอนาคต

6. การปกครองท้องถิ่นมีความสอดคล้องกับแนวความคิดในการพัฒนาชนบท
แบบพึ่งพาตนเอง

สรุป การปกครองท้องถิ่น ทำให้ประชาชนในท้องถิ่น รู้จักการปกครองตนเอง
เพราะเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งทำให้ประชาชนเกิด
จิตสำนึกในความสำคัญของตนเองต่อท้องถิ่น

5. แนวคิดองค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล มีชื่อย่อเป็นทางการว่า อบต. มีฐานะเป็นนิติ
บุคคลและ เป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง ซึ่งจัดตั้งขึ้นตาม พระราชบัญญัติ
สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงฉบับที่ 6 พ.ศ.
2552 โดยยกฐานะจากสภาตำบล ที่มีรายได้โดยไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมา
ติดต่อกันสามปีเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท

5.1 รูปแบบองค์กร

องค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย สภาองค์การบริหารส่วน
ตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

1. สภาองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การ
บริหารส่วนตำบลจำนวนหมู่บ้านละสองคน ซึ่งเลือกตั้งขึ้น โดยราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละ
หมู่บ้าน ใน เขตองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น กรณีที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลใดมี
เพียงหนึ่งหมู่บ้าน ให้มีสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนหกคน และในกรณีมีเพียง
สองหมู่บ้านให้มี สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล หมู่บ้านละสามคน

2. องค์การบริหารส่วนตำบลมีนายกองค์การบริหารส่วนตำบล
หนึ่งคน ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิก
สภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

5.2 โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล

โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบลใหม่เกิดจากการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย สภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

5.3 สภาองค์การบริหารส่วนตำบล

มาตรา 45 สภาองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วย สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนหมู่บ้านละสองคน ซึ่งเลือกตั้งขึ้นโดยราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น

ในกรณีในเขตองค์ใดมีเพียงหนึ่งหมู่บ้าน ให้มีสภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นประกอบด้วย สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 6 คน และกรณีในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีสองหมู่บ้าน ให้มีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลได้หมู่บ้านละสามคน โดยอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี นับแต่วันเลือกตั้ง

มาตรา 46 สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. ให้มีความเห็นชอบแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล
2. พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี และร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม
3. ควบคุมการปฏิบัติงานของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบาย แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ข้อบัญญัติ ระเบียบและข้อบังคับของทางราชการ

มาตรา 48 สภาองค์การบริหารส่วนตำบล จัดให้มีประธานสภาและรองประธานสภาคนหนึ่งเลือกจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยนายอำเภอเป็นผู้แต่งตั้งตามมติของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล อยู่ในตำแหน่งตามอายุของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหรือมีการยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

มาตรา 57 เลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเลือกจากปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหรือสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคนหนึ่งเป็นเลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยเลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบลพ้นจากตำแหน่ง

เมื่อครบอายุของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือเมื่อมีการยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง

5.4 นายกององค์การบริหารส่วนตำบล

มาตรา 58 ให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีนายกององค์การบริหารส่วนตำบลคนหนึ่งซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

มาตรา 58/2 ให้นายกององค์การบริหารส่วนตำบลดำรงตำแหน่งนับแต่วันเลือกตั้งและมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสี่ปี นับแต่วันเลือกตั้งแต่ดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้

มาตรา 58/3 นายกององค์การบริหารส่วนตำบลอาจแต่งตั้งรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมีใช้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้ช่วยเหลือในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลตามที่นายกององค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมายได้ไม่เกินสองคน และอาจแต่งตั้งเลขานุการนายกององค์การบริหารส่วนตำบลคนหนึ่งซึ่งมิได้เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐได้

มาตรา 59 นายกององค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. กำหนดนโยบายโดยไม่ขัดกับกฎหมายและรับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบาย แผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ข้อบัญญัติ ระเบียบและข้อบังคับของทางราชการ
2. สั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล
3. แต่งตั้งและถอดถอนรองนายกององค์การบริหารส่วนตำบลและเลขานุการนายกององค์การบริหารส่วนตำบล
4. วางระเบียบเพื่อให้งานขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย
5. รักษาการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติขององค์การบริหารส่วนตำบล
6. ปฏิบัติหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติหรือกฎหมายอื่น

มาตรา 60 ให้นายกององค์การบริหารส่วนตำบลควบคุมและรับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลตามกฎหมาย และเป็นผู้บังคับบัญชาของพนักงานส่วนตำบลและลูกจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

5.5 พนักงานส่วนตำบล

โกวิท พวงงาม (2548 : 251) ได้กล่าวว่า พนักงานส่วนตำบลก็คือบุคลากรหลักที่ทำงานในองค์การบริหารส่วนตำบล ถือเป็นข้าราชการประจำขององค์การบริหารส่วนตำบลจัดเป็นพนักงานส่วนท้องถิ่น คล้ายพนักงานเทศบาล นอกจากนั้นจะเป็นพนักงานจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมีทั้งพนักงานจ้างตามภารกิจและพนักงานจ้างทั่วไปทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของระเบียบกระทรวงมหาดไทยในการมีพนักงานจ้าง

นอกจากนั้นเพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลอาจขอให้ข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ไปดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นการชั่วคราวได้โดยไม่ขาดจากต้นสังกัดเดิม ทั้งนี้ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจอนุญาตได้ตามความจำเป็น

5.6 โครงสร้างการแบ่งส่วนราชการบริหารส่วนตำบล

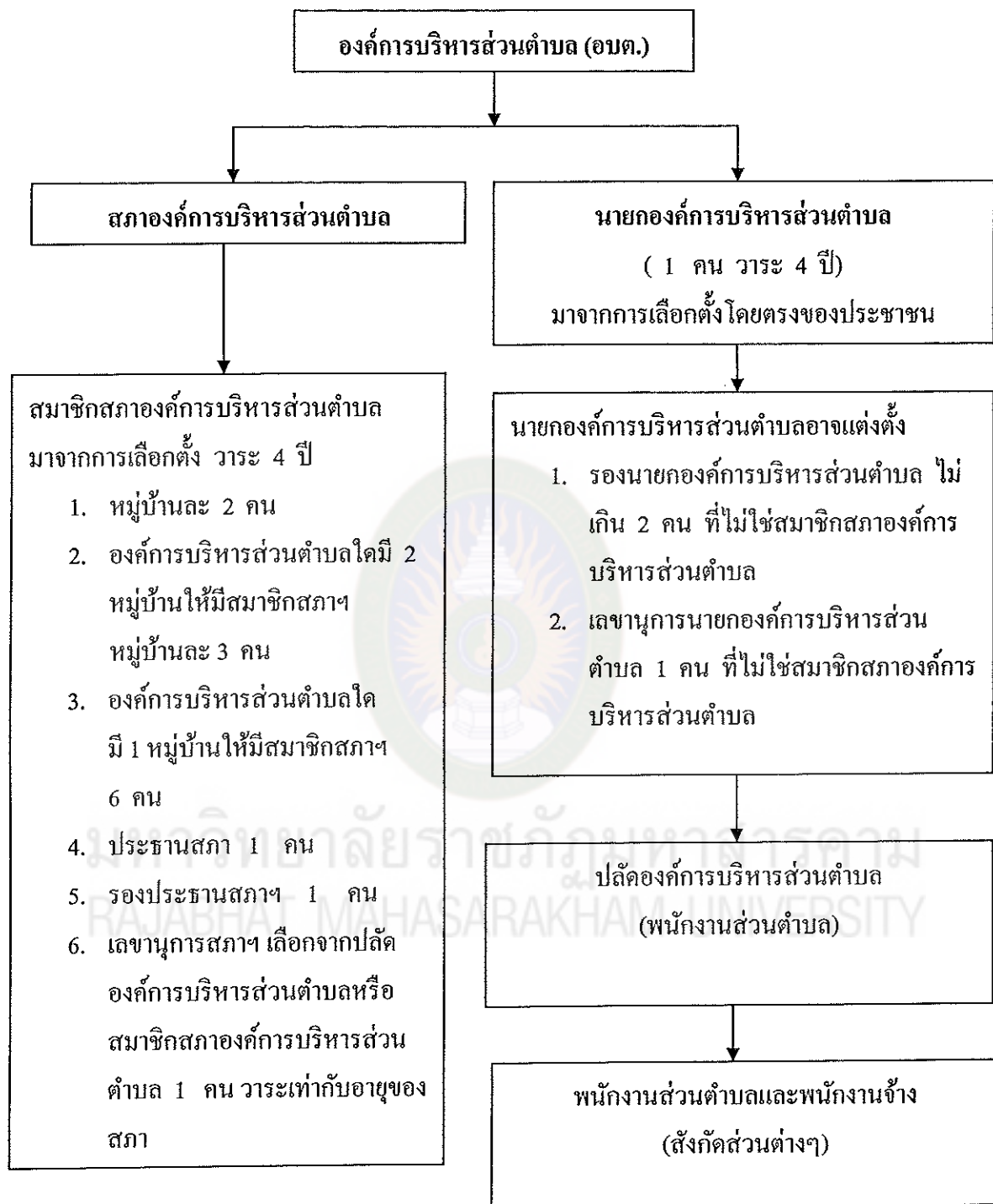
การแบ่งส่วนราชการในองค์การบริหารส่วนตำบล ขึ้นอยู่กับการลำดับชั้นขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ได้กำหนดขึ้นเพื่อความเหมาะสมกับภารกิจ โดยได้แบ่งส่วนการบริหารในองค์การบริหารส่วนตำบลอย่างน้อยออกเป็น 3 ส่วนคือ (โกวิท พวงงาม, 2548 : 251)

5.6.1 สำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งจะต้องมีตำแหน่งปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าสำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล

5.6.2 ส่วนการคลัง ซึ่งจะต้องมีหัวหน้าส่วนการคลัง หรือเจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี

5.6.3 ส่วนโยธา ซึ่งจะต้องมีหัวหน้าส่วนโยธา หรือนายช่างโยธา

โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติมถึง ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2546 ปราบกฏตั้งแผนภาพที่ 2 ดังนี้



แผนภาพที่ 2 โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติมถึง ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2546

ที่มา : โกวิท พงงาม. (2548 : 234)

5.7 หน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล

อบต. มีหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2542)

5.7.1 จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก

5.7.2 รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดขยะมูลฝอย และสิ่งปฏิกูล

5.7.3 ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ

5.7.4 ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

5.7.5 ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

5.7.6 ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ

5.7.7 ค้ำจุนดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

5.7.8 บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น

5.7.9 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมายโดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากรให้ตามความจำเป็นและสมควร

5.8 หน้าที่ที่องค์การบริหารส่วนตำบลอาจทำได้

5.8.1 ให้มีหน้าที่เพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร

5.8.2 ให้มีและการบำรุงไฟฟ้า หรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น

5.8.3 ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ

5.8.4 ให้มีและบำรุงรักษาสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจ

และสวนสาธารณะ

5.8.5 ให้มีและการส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์

5.8.6 ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว

5.8.7 บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร

5.8.8 การคุ้มครองดูแล และรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณะสมบัติของ

แผ่นดิน

5.8.9 หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล

5.8.10 ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม

5.8.11 กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์

5.9 อำนาจหน้าที่ของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

5.9.1 ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาตำบลเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล

5.9.2 พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติขององค์การบริหารส่วนตำบล ร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีและร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

5.9.3 ควบคุมการปฏิบัติงานของคณะผู้บริหาร ให้เป็นไปตามนโยบายและแผนพัฒนาตำบล และกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

5.10 อำนาจหน้าที่ของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

5.10.1 บริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามมติข้อบัญญัติ และแผนพัฒนาตำบลและรับผิดชอบการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

5.10.2 จัดทำแผนพัฒนาตำบลและงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อเสนอให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบล พิจารณาให้ความเห็นชอบ

5.10.3 รายงานผลการปฏิบัติงาน และการใช้จ่ายเงินให้สภาองค์การบริหาร ส่วนตำบลทราบอย่างน้อยปีละสองครั้ง

5.10.4 ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ทางราชการมอบหมาย

5.11 อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

พระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงฉบับที่ 5 พ.ศ. 2546 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ไว้ดังนี้

5.11.1 มีอำนาจหน้าที่หลัก (มาตรา 66) คือ พัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

5.11.2 มีอำนาจหน้าที่ที่จะต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล (มาตรา 67) ดังต่อไปนี้

- 1) จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก
- 2) รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
- 3) ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ

- 4) ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- 5) ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
- 6) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ
- 7) คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและ

สิ่งแวดล้อม

8) บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

- 9) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย

5.11.3 องค์การบริหารส่วนตำบลอาจจัดทำกิจกรรมในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล (มาตรา 68) ได้ดังต่อไปนี้

- 1) ให้มีน้ำเพื่ออุปโภค บริโภค และการเกษตร
- 2) ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่าง โดยวิธีอื่น
- 3) ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
- 4) ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจ

และสวนสาธารณะ

- 5) ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์
- 6) ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
- 7) บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
- 8) การควบคุมดูแล และรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของ

แผ่นดิน

- 9) หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
- 10) ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
- 11) กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์
- 12) การท่องเที่ยว
- 13) การผังเมือง

อำนาจหน้าที่ตามพ.ร.บ. กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 มาตรา 16 แห่ง พ.ร.บ. กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 กำหนดให้องค์การ

บริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ดังนี้

1. การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
2. การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ
3. การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้ามและที่จอดรถ
4. การสาธารณสุขูปโภคและการก่อสร้างอื่น ๆ
5. การสาธารณูปการ
6. การส่งเสริมการฝึก และการประกอบอาชีพ
7. การพาณิชย์ และการส่งเสริมการลงทุน
8. การส่งเสริมการท่องเที่ยว
9. การจัดการศึกษา
10. การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา

และผู้ค้ำยโอกาส

11. การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

12. การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัดและการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย

13. การจัดให้มีและบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ

14. การส่งเสริมกีฬา

ประชาชน

16. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น

17. การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง

18. การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย

19. การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล

20. การจัดให้มีและควบคุมสุสานและฌาปนสถาน

21. การควบคุมการเลี้ยงสัตว์

22. การจัดให้มีและควบคุมการฆ่าสัตว์

23. การรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการ

อนามัย โรงมหรสพและสาธารณสถานอื่น ๆ

24. การจัดการบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
25. การผังเมือง
26. การขนส่งและการวิศวกรรมจราจร
27. การดูแลรักษาที่สาธารณะ
28. การควบคุมอาคาร
29. การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
30. การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกัน
และรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
31. กิจกรรมอื่นใดที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่
คณะกรรมการประกาศกำหนด

6. บริบทองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าโฮงาม

ข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่ ตั้ง อาณาเขต เขตการปกครอง ประชากร การศึกษา สาธารณสุข
ความปลอดภัย ในชีวิตและทรัพย์สิน และทรัพยากรธรรมชาติ

6.1 สภาพภูมิศาสตร์

6.1.1 ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลเหล่าโฮงาม เป็นเขตการปกครองของอำเภอ
กุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ อยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือมีพื้นที่ประมาณ 72 ตาราง
กิโลเมตร หรือประมาณ 45,000 ไร่ ตำบลเหล่าโฮงามแบ่งเขตการปกครอง ออกเป็น 12
หมู่บ้าน คือ

- หมู่ที่ 1 บ้านเหล่าโฮงาม
- หมู่ที่ 2 บ้านเหล่าโฮงาม
- หมู่ที่ 3 บ้านโนนยาง
- หมู่ที่ 4 บ้านสวนผึ้ง
- หมู่ที่ 5 บ้านหนองเม็ก
- หมู่ที่ 6 บ้านกลาง
- หมู่ที่ 7 บ้านกลาง
- หมู่ที่ 8 บ้านสวนผึ้ง
- หมู่ที่ 9 บ้านเหล่าโฮงาม

หมู่ที่ 10 บ้านเหล่าโฮงาม (บ้านไชยสว่าง)

หมู่ที่ 11 บ้านโนนยาง

หมู่ที่ 12 บ้านหนองเม็ก

โดยมีอาณาเขตติดต่อดังต่อไปนี้

ทิศเหนือ ติดกับ เขตองค์การบริหารส่วนตำบลลูกหว้า อำเภอกุฉินารายณ์

ทิศตะวันออก ติดกับ เขตองค์การบริหารส่วนตำบลโนนยาง อำเภอ

หนองสูง จังหวัดมุกดาหาร และเขตองค์การบริหารส่วนตำบลภูเขาทอง อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด

ทิศใต้ ติดกับ เขตเทศบาลบุ่งเลิศ อำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด

ทิศตะวันตก ติดกับ เขตเทศบาลจุมจัง อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

6.1.2 ลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะของภูมิประเทศของตำบลเหล่าโฮงาม

โดยทั่วไปเป็นที่ราบและมีลำห้วยที่สำคัญไหลผ่านสองสาย คือลำห้วยจุมจัง และลำห้วยแดง

6.1.3 ลักษณะภูมิอากาศ ตำบลเหล่าโฮงาม มีภูมิอากาศแบบมรสุมเขตร้อน

มีฤดูการ 3 ฤดู ฤดูหนาวมีอากาศหนาวไม่มากนัก ฤดูร้อนอากาศร้อนจัด ฤดูฝนจะสลับกับอากาศแห้งแล้งบ้าง

6.1.4 ทรัพยากร ตำบลเหล่าโฮงาม มีทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งเป็น

ปัจจัยพื้นฐานต่อการพัฒนาในด้านต่างๆ ของตำบล ได้แก่

1) ดิน ดินในตำบลเหล่าโฮงาม นั้นเป็นดินที่มีศักยภาพปานกลาง

สำหรับการเกษตรดินจะเป็นดินร่วนปนทราย

2) แหล่งน้ำ น้ำเป็นปัจจัยสำคัญพื้นฐานต่อการดำรงชีวิต แหล่งน้ำที่

สำคัญของตำบลเหล่าโฮงาม ได้แก่

2.1) ห้วย ได้แก่ ห้วยจุมจัง ห้วยแกงกอก ห้วยฝ่า ห้วยหมากฮัก

และห้วยแดง

2.2) หนอง ได้แก่ หนองโครงช้าง หนองผือใต้ หนองคำเม็ก

หนองปู่ตา หนองบ่อแห้ง หนองห้วยชันตอนบน หนองห้วยชันตอนล่าง หนองผือ หนองปลาตุ๊ก หนองงาะ หนองแคนใหญ่ และหนองพานเมือง

2.3) คลอง ได้แก่ คลองส่งน้ำห้วยวังนอง คลองส่งน้ำห้วยเลียง

คลองส่งน้ำห้วยถ้ำเสือ และ คลองส่งน้ำฝายห้วยแดงทนาเวทย์

2.4) ฝาย ได้แก่ ฝายถ้ำเสือ ฝายศึกฤทธิ์ ฝายห้วยแดงทนาเวทย์

3) ป่าไม้ ในเขตตำบลเหล่าโฮงาม จะมีเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยวังนอง และป่าสงวนแห่งชาติ

6.1.5 การคมนาคม ตำบลเหล่าโฮงาม มีเส้นทางการคมนาคมที่สำคัญดังต่อไปนี้

- 1) ถนนสายบ้านบึงคล้า-บ้านหนองเม็ก บางช่วงเป็นถนนลาดยาง บางช่วงเป็นถนนลูกรังเชื่อมกับทางหลวงแผ่นดินสาย อำเภอกุฉินารายณ์ - อำเภอโพธิ์ทอง
- 2) ถนนสายปากทางบ้านเหล่าโฮงาม - ถึงบ้านกลาง เป็นถนนลูกรังและลาดยาง บางส่วนและเชื่อมกับเขตตำบลจุมจัง อำเภอกุฉินารายณ์ และตำบลบึงเลิศ อำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด
- 3) ถนนสายบ้านสวนผึ้ง - บ้านนาไคร้ บางช่วงเป็นถนนลาดยาง บางช่วงเป็นถนนลูกรัง เชื่อมกับทางหลวงแผ่นดิน สาย อำเภอกุฉินารายณ์ - อำเภอหนองสูง
- 4) ถนนสายบ้านสวนผึ้ง-บ้านบึงเลิศ 2 สาย เป็นถนนลาดยางตำบลบึงเลิศ อำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด
- 5) ถนนสายบ้านสวนผึ้งโนนยาง-บ้านโป่ง เป็นถนนลูกรังตลอดสาย ตำบลบึงเลิศ อำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด

6.1.6 การสาธารณสุขปลอดภัย

- 1) ไฟฟ้า ในเขตตำบลเหล่าโฮงาม คราวเรือนประชากรมีไฟฟ้าใช้ประมาณร้อยละ 99
- 2) ประปา ตำบลเหล่าโฮงามมีระบบประปาแบบหอดึงสูงใช้ทั้งหมด 8 หอดึง และประปาแบบผิวดิน 3 แห่ง ใช้ 10 หมู่บ้าน ยกเว้นหมู่ที่ 3, 11 ที่ยังไม่มีน้ำประปาใช้
- 3) โทรศัพท์ ตำบลเหล่าโฮงาม มีโทรศัพท์ใช้ทั้งหมด 12 ตู้ แบ่งเป็นตู้โทรศัพท์สาธารณะ 17 แห่ง

6.1.7 ประชากร

ตำบลเหล่าโฮงาม มีจำนวน 1,811 ครัวเรือน ประชากรทั้งหมดประมาณ 7,128 คน ชาย 3,635 คน หญิง 3,493 คน(สำนักบริหารงานทะเบียนกุฉินารายณ์. 2554 : 1)

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและ จำนวนครัวเรือนตำบลเหล่าโฮงาม

หมู่ ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวน ครัวเรือน	จำนวนประชากร		
			ชาย	หญิง	รวม
1	บ้านเหล่าโฮงาม	178	344	364	708
2	บ้านเหล่าโฮงาม	73	145	156	301
3	บ้านโนนยาง	168	339	341	680
4	บ้านสวนผึ้ง	248	440	405	845
5	บ้านหนองเม็ก	116	180	185	365
6	บ้านกลาง	196	453	385	838
7	บ้านกลาง	131	297	273	570
8	บ้านสวนผึ้ง	167	360	334	694
9	บ้านเหล่าโฮงาม	96	213	206	419
10	บ้านเหล่าโฮงาม	148	310	311	621
11	บ้านโนนยาง	133	284	262	546
12	บ้านหนองเม็ก	157	270	271	541
รวม		1,811	3,635	3,493	7,128

ที่มา : สำนักบริหารงานทะเบียนกภูณารายณ์. 2554 : 1

6.1.8 ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าโฮงาม เรื่อง การลดหย่อนภาษีบำรุงท้องที่ พ.ศ. 2554

เพื่อให้การจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่เป็นไปด้วยความเรียบร้อย อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องที่ พ.ศ. 2508 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องที่(ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2543 และมาตรา 71 แห่งพระราชบัญญัติสภาพัฒนและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 5)พ.ศ. 2546 จึงได้ตราข้อบัญญัตินี้ขึ้นไว้ โดยความเห็นชอบของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าโฮงามและนายอำเภอภูณารายณ์ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ข้อบัญญัตินี้เรียกว่า"ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าโฮงาม เรื่องการลดหย่อนภาษีบำรุงท้องที่ พ.ศ. 2554"

ข้อ 2 ข้อบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าโฮงาม ตั้งแต่วันที่ 1 เดือน มกราคม พ.ศ. 2554

ข้อ 3 ให้บุคคลธรรมดาซึ่งเป็นเจ้าของที่ดินแปลงเดียวหรือหลายแปลงที่อยู่ในจังหวัดกาฬสินธุ์ และใช้ที่ดินนั้นเป็นที่อยู่อาศัยของตน เป็นที่เลี้ยงสัตว์ของตน หรือประกอบกิจการของตน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าโฮงาม ให้ลดหย่อนไม่ต้องเสียภาษีบำรุงท้องที่ได้จำนวน 5 ไร่

ข้อ 4 ที่ดินที่ใช้ประกอบการกสิกรรมเฉพาะประเภทไม้ล้มลุก ให้เสียกึ่งอัตราแต่ถ้าเจ้าของที่ดินประกอบการกสิกรรมประเภทไม้ล้มลุกนั้นด้วยตนเองให้เสียไร่ละ 5 บาท(ห้าบาทถ้วน)

ตารางที่ 2 ข้อมูลผู้เสียภาษีตำบลเหล่าโฮงามแยกตามประเภทภาษี

ลำดับที่	ประเภทภาษี	จำนวน (คน)	ผู้เสียภาษี ราคาที่ดินเกิน ไร่ละ 30,000 บาท(คน)	ผู้เสียภาษี ส่วนที่เกิน 30,000 บาท(คน)	ผู้เสียภาษี ที่ดิน เกิน 5 ไร่ (คน)	รายได้ ภาษี ปี 2553 (บาท)
1	ภาษีบำรุง ท้องที่	913	25	46	63	61,246
2	ภาษีโรงเรือน และที่ดิน	67	38	24	18	15,013
รวม		980	63	70	81	76,259

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าโฮงาม. 2554 : 1

1) การประกอบอาชีพของประชากร

1.1) การเกษตรกรรม พื้นที่ด้านเกษตรกรรม มีประมาณ 31,320 ไร่ เกษตรกรส่วนใหญ่ของตำบล จะปลูกพืชเป็นหลัก ได้แก่การทำนา รองลงมาคือทำไร่ พืชที่ปลูกคือ ข้าวเหนียว ข้าวเจ้า อ้อยมันสำปะหลัง ถั่วลิสง เป็นต้น

1.2) การปลูสัตว์ การเลี้ยงสัตว์ส่วนมากแล้วเป็นการเลี้ยงภายใน
ครัวเรือน สัตว์ที่เลี้ยงได้แก่ โค กระบือ สุกร เป็ดและไก่ เป็นต้น อาชีพรองลงมาคือ รับจ้าง
ทั่วไป ค้าขาย และรับราชการ

1.3) การประมง การเลี้ยงปลา และกึ่งก้ามกราม เป็นต้น

6.1.9 ด้านการศึกษา

การศึกษาของชาวตำบลเหล่าโฮงาม ที่มีมาแต่ดั้งเดิม คือการศึกษาจาก
ครอบครัว ต่อมาผู้ชายจะบวชเรียนที่วัดจนกระทั่งมีการออกกฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติ
การศึกษาในสมัยรัชกาลที่ 6 ให้ทุกคนต้องเรียนหนังสือประชาชนในตำบลเหล่าโฮงาม ทุก
คนจึงได้เรียนหนังสือ ปัจจุบันมีโรงเรียน 5 แห่ง มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และศูนย์อบรมเด็กก่อน
เกณฑ์ในวัด 6 แห่ง

6.1.10 ด้านศาสนา

ประชากร ในเขตตำบลเหล่าโฮงาม นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 99.99 และที่
เหลือเป็นศาสนาคริสต์ โดยมีวัดอยู่ 6 แห่ง และสำนักสงฆ์ อีก 2 แห่ง เป็นสถานที่
ประกอบศาสนพิธี

6.1.11 ด้านสาธารณสุข

ตำบลเหล่าโฮงามมีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล อยู่ 2 แห่ง คือ

- 1) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านเหล่าโฮงาม ตั้งอยู่ หมู่ที่ 10
บ้านเหล่าโฮงาม มีเจ้าหน้าที่ สาธารณสุข จำนวน 5 คน
- 2) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านสวนผึ้ง ตั้งอยู่ หมู่ที่ 8 บ้าน
สวนผึ้ง มีเจ้าหน้าที่สาธารณสุข จำนวน 3 คน

6.1.12 ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าโฮงาม มีสถานีตำรวจหนองเม็ก ตั้งอยู่ใน
บ้านหนองเม็ก หมู่ที่ 12 อยู่ 1 แห่ง

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้ศึกษาได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของผู้เสียภาษีต่อการจัดเก็บภาษี ดังนี้

ประจักษ์ เติสรุ่ง (2544 : 47-48) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปัญหาการปฏิบัติหน้าที่หักภาษี ณ ที่จ่ายของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่หักภาษี ณ ที่จ่ายของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมแล้ว จะเห็นว่า ปัจจัยเกี่ยวกับความไม่เข้าใจ ในกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ตลอดจนความยุ่งยากซับซ้อน และความยากเกี่ยวกับรายละเอียดในแบบแสดงรายการเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปัญหาการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่หักภาษี ณ ที่จ่าย ขององค์การบริหารส่วนตำบลในระดับมาก

พจนานิตย์ วิชัยยา (2545 : 54-56) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองป่าครั่ง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองป่าครั่ง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลคือ ปัจจัยด้าน อาชีพของผู้เสียภาษี แต่ปัจจัยด้านรายได้ต่อเดือน สถานภาพสมรส และความพึงพอใจในการเสียภาษีของผู้เสียภาษีไม่มีผลกระทบต่อการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบล

วไลรัตน์ สวัสดิ์ (2546 : 50-51) ได้ทำการศึกษาเรื่องความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการจัดเก็บภาษีของเทศบาลตำบลหนองไผ่แก้ว อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริหารจัดการเก็บภาษีของเทศบาลตำบลหนองไผ่แก้ว อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการให้บริการจัดเก็บภาษีของเทศบาลตำบลหนองไผ่แก้ว โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจในแต่ละด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านมนุษย์สัมพันธ์ในการให้บริการค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.59 ด้านความสะดวกรวดเร็วในการให้บริการ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.28 ด้านความสะดวกของสถานที่ให้บริการ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.02 ด้านความซื่อสัตย์สุจริตในการให้บริการ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.02 เมื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการจัดเก็บภาษีที่ของเทศบาลตำบลหนองไผ่แก้วพบว่าสถานภาพผู้เสียภาษี ระดับการศึกษา และระดับรายได้มีผลต่อระดับ

ความพึงพอใจของประชาชนในการให้บริการจัดเก็บภาษีของเทศบาลตำบลหนองไผ่แก้ว ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ส่วนเพศไม่มีผลต่อระดับความพึงพอใจของประชาชนในการให้บริการจัดเก็บภาษีของเทศบาลตำบลหนองไผ่แก้ว

แววดาว ศรีคำสุข (2546 : 67) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัญหาในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาการจัดเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดิน เจ้าหน้าที่ที่มีปัญหามากเรื่องผู้เสียภาษีไม่เข้าใจในกฎระเบียบ แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการเสียภาษีโรงเรือนและที่ดิน จำนวนเจ้าหน้าที่จัดเก็บมีไม่เพียงพอ องค์การบริหารส่วนตำบล ผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษีที่สามารถให้คำแนะนำให้ความรู้แก่ผู้เสียภาษีได้ดี เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติได้รับทราบข้อมูลกฎหมาย ระเบียบวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับภาษีในเรื่องใหม่ ๆ ล่าช้า มีปัญหาในระดับน้อย ผู้เสียภาษียื่นแบบแสดงรายการทรัพย์สิน (ภ.ร.ด.) แต่ไม่ยอมชำระภาษี มีการแต่งตั้งโยกย้ายสับเปลี่ยนเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานบ่อย และมีปัญหาในระดับน้อยที่สุด เรื่องผู้ประกอบการประสบปัญหาการให้บริการและอำนวยความสะดวกของเจ้าหน้าที่ในการเสียภาษี

ปณิษฐา รักรธรรม (2548 : 73-74) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ ในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ ในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่มีปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บภาษีในระดับมาก ปัญหาที่พบมาก คือ ปัญหาด้านฐานข้อมูลที่ต้องใช้ประกอบการจัดเก็บภาษี โดยกลุ่มตัวอย่าง เห็นว่าเป็นปัญหามากที่สุดเนื่องจากการจัดเก็บภาษีให้เกิดประสิทธิภาพต้องมีระบบฐานข้อมูลที่ทันสมัย มีความถูกต้อง ตรงตามความเป็นจริง ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บภาษีปัญหาอื่นคือ ปัญหาประชาชนผู้เสียภาษีมีความคิดเห็นในเชิงลบต่อการบริหารจัดการเก็บภาษีของ องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ เนื่องจากผู้เสียภาษีบางส่วนมักใช้ช่องทางหลบเลี่ยงภาษี ปัญหาองค์การบริหารส่วนตำบลขาดการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง ปัญหาการจัดเก็บภาษียังไม่ครอบคลุมผู้เสียภาษีทุกคน ปัญหาการเสียภาษีให้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลมีขั้นตอนวิธีการที่ยุ่งยากซับซ้อน ทำให้เกิดความล่าช้า ปัญหาการให้คำแนะนำการเสียภาษีจากเจ้าหน้าที่ยังไม่ชัดเจน เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ ความเข้าใจ ปัญหา

ประชาชนประสบปัญหาในการให้บริการและการอำนวยความสะดวก สะดวกของเจ้าหน้าที่ ปัญหาผู้เสียหายได้รับหนังสือแจ้งให้มาเสียหายล่าช้า ปัญหาประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจกฎหมาย ระเบียบ แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษี ปัญหาตามที่กล่าวมาเป็นสาเหตุที่ทำให้ประชาชนเกิดความคิดเห็นในเชิงลบต่อการบริหารจัดการเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบล นอกจากนี้องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ ยังประสบปัญหาผู้เสียหายย้ายที่อยู่หรือเลิกกิจการ และไม่แจ้งให้องค์การบริหารส่วนตำบลทราบ

ศิริพร เสดียรรัตน์ (2550 : 63-65) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาความพึงพอใจและปัญหาการให้บริการต่อเจ้าหน้าที่ในระบบกำกับดูแลผู้เสียหายของผู้ประกอบการในอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อหาระดับความพึงพอใจและปัญหาการให้บริการต่อเจ้าหน้าที่ในระบบกำกับดูแลผู้เสียหายของผู้ประกอบการในอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ผลการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการมีความพึงพอใจการให้บริการของเจ้าหน้าที่ในระบบกำกับดูแลผู้เสียหาย ด้านการให้บริการทั่วไป ด้านการตรวจสภาพกิจการและด้านการให้คำแนะนำเกี่ยวกับภาษีอากรในระดับมากทุกด้าน โดยผู้ประกอบการพึงพอใจมากที่สุด เมื่อได้รับการปฏิบัติจากเจ้าหน้าที่โดยสุภาพ เจ้าหน้าที่มีการแนะนำตัวและแสดงหนังสือนำตัวในวันเข้าตรวจสภาพกิจการและเจ้าหน้าที่แจ้งวันที่กำหนดการยื่นแบบแสดงรายการทราบเป็นการล่วงหน้า ค่าดัชนีความพึงพอใจต่อความคาดหวังของผู้ประกอบการพบว่าผู้ประกอบการมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ในระบบกำกับดูแลผู้เสียหาย ด้านปัญหา พบว่า ผู้ประกอบการมีปัญหาต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ในระบบกำกับดูแลผู้เสียหายในด้านจำนวนครั้งในการตรวจสภาพกิจการและซับซ้อนยุ่งยากในการเสียหาย ผู้ศึกษาเสนอแนะให้หน่วยงานทำการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเรื่องการเสียหายให้แก่ผู้ประกอบการเพิ่มขึ้น

นงลักษณ์ นิยมพงษ์ (2552 : 50-51) ได้ทำการศึกษา การพัฒนาการให้บริการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัวใหญ่ อำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ ผลการศึกษา พบว่า ด้านความรู้ความเข้าใจภาษี อบต. ผู้เสียหายส่วนมากมีความรู้ ความเข้าใจเรื่องการเสียหายว่า สามารถชำระได้ที่หน่วยเก็บภาษีเคลื่อนที่ของ อบต. ณ หมู่บ้าน ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ ผู้เสียหายส่วนมากพอใจการให้บริการของเจ้าหน้าที่เพราะการแต่งกายสุภาพเรียบร้อย ด้านมารับบริการด้วยความสะดวก ผู้เสียหายส่วนมากพอใจสถานที่มีหนังสือพิมพ์ ที่นั่ง น้ำดื่ม รอรับบริการสะดวกสบาย ด้านการให้บริการด้วยความเสมอภาค

ผู้เสียภาษีส่วนมากพอใจการประเมินภาษีของเจ้าหน้าที่ที่มีความเท่าเทียมยุติธรรม และด้านมารับบริการด้วยความประหยัด ผู้เสียภาษีส่วนมากมารับบริการจากหน่วยจัดเก็บภาษีในหมู่บ้าน

สิริกาญจน์ มะลาศรี (2553 : 68) ได้ทำการศึกษา ความพึงพอใจของผู้เสียภาษีเกี่ยวกับการให้บริการของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลสระแก้ว อำเภอเปือยน้อย จังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ระดับความพึงพอใจของผู้เสียภาษีเกี่ยวกับการให้บริการของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลสระแก้ว อำเภอเปือยน้อย จังหวัดขอนแก่น อยู่ในระดับมาก 1 ด้าน และอยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการให้บริการอย่างเสมอภาค ด้านการให้บริการอย่างเพียงพอ ด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้า ด้านการให้บริการอย่างทันเวลา และด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง

สุนิสา เผ่าศิริ (2553 : 84-85) ได้ทำการศึกษา ความพึงพอใจของผู้เสียภาษีต่อการจัดเก็บภาษีของเทศบาลตำบลกุคปลาดุก อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ความพึงพอใจของผู้เสียภาษีต่อการจัดเก็บภาษีของเทศบาลตำบลกุคปลาดุก อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการบริหารจัดเก็บภาษี ด้านเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษี ด้านหลักเกณฑ์และขั้นตอนการเก็บภาษี ด้านความสะดวกของสถานที่ให้บริการ

ข้อเสนอแนะของผู้เสียภาษีต่อการจัดเก็บภาษีของเทศบาลตำบลกุคปลาดุก อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม มีดังนี้ ด้านหลักเกณฑ์และขั้นตอนการเก็บภาษี ควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์หลักเกณฑ์การเก็บภาษีที่ชัดเจน เช่น ป้ายประชาสัมพันธ์ แผ่นพับ เป็นต้น และควรมีการแนะนำขั้นตอนการเก็บภาษีให้กับผู้มาเสียภาษี ด้านเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษี ควรจัดเจ้าหน้าที่ไว้บริการช่วงพักเที่ยง เพื่อให้บริการสำหรับผู้มาเสียภาษี ควรมีการจัดบัตรคิวสำหรับผู้มาเสียภาษี และเจ้าหน้าที่ควรให้ความรู้และคำแนะนำเกี่ยวกับการเก็บภาษีให้กับผู้มาเสียภาษี ด้านการบริหารจัดเก็บภาษี ควรมีแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นของผู้มาเสียภาษี และควรมีการจัดทำสถิติการจัดเก็บภาษีให้กับผู้มาเสียภาษี ได้รับทราบ ด้านความสะดวกของสถานที่ให้บริการ ควรมีเครื่องทำน้ำเย็นให้บริการ ควรจัดสำนักงานที่บริการเสียภาษีแยกออกมาเป็นสัดส่วนเพื่อสะดวกกับผู้มาเสียภาษี และควรมีโทรทัศน์ให้ประชาชนที่มาติดต่อราชการดู

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ความพึงพอใจของผู้เสียภาษีจะเกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่แตกต่างกัน อาจจะช่วยปัจจัยหลายอย่าง อาทิเช่น เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ในการเสียภาษี ซึ่งผู้ศึกษาได้นำกรอบแนวคิดนำมาปรับใช้ในการศึกษาครั้งนี้เพื่อให้ครอบคลุมทุกด้าน ประกอบด้วย ด้านหลักเกณฑ์และขั้นตอนการเสียภาษี ด้านเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษี ด้านการบริหารจัดเก็บภาษี ด้านความสะดวกของสถานที่ให้บริการ มาประกอบการศึกษา ระดับความพึงพอใจของผู้เสียภาษีต่อการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าไทรงาม อำเภอภูฉิมารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ต่อไป



มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY